

کام ایر
 بالهای مطمئن

کام ایر بزرگترین شرکت هوایی خصوصی کشور در خدمت شما میباشد

- مهمانداران داخلی و خارجی
- شبکه وسیع پروازهای داخلی و خارجی
- خدمات عالی
- طیارات مدرن

4422 +93799974422
 (داخلی) (خارجی)

www.kamair.com

helpdesk@kamair.com

/ kamair

صدای مردم

افغانستان

هفته نامه

سال ششم/شماره ۲۴۹/یکشنبه/۵ عقرب ۱۳۹۸

Sun/ 27 Oct, 2019/ Vol 06 / No. 249

خبر

توافق نشست چهار جانبه مسکو: گفت و گوهای امریکا و طالبان از سر گرفته شود

به نقل از روزنامه اطلاعات روز؛ نمایندگان روسیه، چین، پاکستان و ایالات متحده امریکا در نشست چهارجانبه شان در مسکو موافقت کرده اند که گفت و گوها میان امریکا و گروه طالبان باید هرچه زودتر از سر گرفته شود. در این نشست که روز (جمعه، ۳ عقرب) در مسکو، پایتخت روسیه برگزار شد، نمایندگان چهار کشور تأکید کرده اند که تنها راه رسیدن به صلح در افغانستان، گفت و گو و مذاکره است. در یک اعلامیه مشترک نمایندگان چهار کشور یاد شده از تمامی طرف های درگیر خواسته شده است که برای فراهم شدن زمینه ی مذاکرات، خشونت را به گونه ی فوری کاهش دهند. همچنان از طرف های درگیر خواسته شده است که اقدامات عاجل و جدی را برای کاهش تلفات غیرنظامیان روی دست بگیرند تا فضای مساعد برای صلح فراهم شود.

به نقل از اعلامیه، طرف های درگیر در جریان گفت و گوهای بین الافغانی آتش بس را رعایت کنند تا اشتراک کنندگان بتوانند روی نقشه ی راه سیاسی آینده به توافق برسند. در ادامه ی اعلامیه تأکید شده است که در هر توافق صلح، باید حقوق تمام افغان ها به شمول زنان، جوانان و اقلیت ها حفظ شود و این توافق باید به خواست های اساسی مردم افغانستان که شرایط اقتصادی، اجتماعی و سیاسی بهتر است، پاسخ گو باشد. نمایندگان امریکا، روسیه، چین و پاکستان از طالبان نیز خواسته اند که روابط شان را با القاعده و دیگر گروه های تروریستی قطع کرده و اطمینان دهند که خاک افغانستان توسط گروه های تروریستی بین المللی برای تهدید و یا حمله به دیگر کشورها مورد استفاده قرار نمی گیرد.

از حکومت افغانستان و گروه طالبان خواسته شده است که با آغاز مذاکرات مستقیم بین الافغانی، فهرست زندانیان مهم شان را نیز منتشر کنند. آنان از تلاش های چین برای میزبانی از یک نشست بین الافغانی نیز استقبال کرده است. نشست بین الافغانی صلح قرار بود اواخر ماه جاری میلادی به میزبانی چین در شهر بیجینگ، پایتخت این کشور برگزار شود. اما منابع آگاه از دولت افغانستان گفته است، که نشست بین الافغانی صلح در بیجینگ برای مدت نامعلوم به تعویق افتاده است.

تاخیر در اعلام نتیجه ی ابتدایی انتخابات؛ آیا معاملات پنهانی در جریان است؟

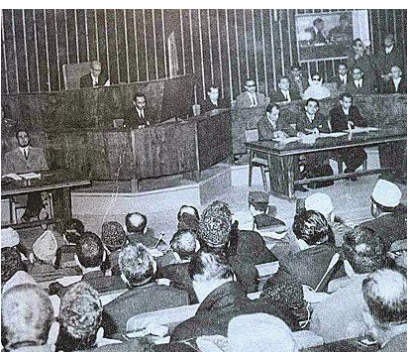
صفحه ۱

از سرگیری گفت و گوهای صلح، آیا احتمال توافق با طالبان وجود دارد؟

صفحه ۱

چگونگی تدوین قانون اساسی در دهه ی دموکراسی

صفحه ۱

نتیجه ی انتخابات ریاست جمهوری؛ تداوم مردم سالاری یا بحران؟

صفحه ۱

وزارت بدون دست آورد؛ میراث صلاح الدین ربانی در جایگاه وزیر وزارت خارجه چیست؟

روستایی

نهاد های دولتی نمود. در این متن که در صفحه ی فسبوک ریاست اجراییه منتشر شده، آمده است، که ارگ ریاست جمهوری با تمرکزگرایی و انحصار قدرت سیاسی تلاش دارد تا تمامی نهاد های ملی را به حاشیه رانده و در درون ارگ ریاست جمهوری به ایجاد نهادهای موازی اقدام نماید. ایجاد نهادهای موازی به باور ریاست اجراییه خلاف قانون و روحیه ی ملی بوده و در درازمدت می تواند خطرات جدی را در درون ساختارهای دولتی به وجود آورد. صلاح الدین ربانی، رهبر حزب جمعیت و از نزدیکان عبدالله عبدالله، رئیس اجرایی افغانستان است، که طی پنج سال گذشته به حیث وزیر امور خارجه ایفای وظیفه نموده است. هرچند در سال ۱۳۹۵ آقای ربانی از سوی پارلمان استضاح و سلب صلاحیت شد، اما به دستور رئیس جمهور غنی به کارش ادامه داد. این در حالی است، که از دو سال به این سو اختلافات شدید میان ارگ ریاست جمهوری و وزارت خارجه بالا گرفته است. در تازه ترین تنش ها، رئیس جمهور غنی ماه قبل

چهارشنبه ی هفته ی قبل (عقرب) وزارت خارجه، طی بیانیه ی از استعفا ی صلاح الدین ربانی، سرپرست این وزارت خیر دادند. در این اعلامیه آمده است، که به علت حضور شبه ساختارهای موازی در حکومت وحدت ملی و به حاشیه راندن نهاد های اساسی از سوی رئیس جمهور غنی او از ادامه ی کارش در وزارت خارجه استعفا می دهد. صدیق صدیقی، سخنگوی ریاست جمهوری در واکنش به استعفا ی آقای ربانی، پنجشنبه ی هفته ی قبل در صفحه ی توئیترش، نوشت که رئیس جمهور غنی استعفا ی وزیر خارجه ی کشور را منظور نموده است. به دنبال استعفا ی وزیر امور خارجه، مجازی و واکنش ها در صفحات مجازی و شبکه های اجتماعی بالا گرفت. ناوقت روز پنجشنبه ریاست اجراییه طی بیانیه ی مطبوعاتی نسبت به استعفا ی وزیر خارجه واکنش نشان داده و ارگ ریاست جمهوری را متهم به دخالت در وظایف و صلاحیت های

ساکنان ۲۰ ولایت به ارزش بیش از ۶۶۲ میلیون افغانی به معارف کمک کرده اند

وزارت معارف اعلام کرده است که ساکنان ۲۰ ولایت کشور در شش ماه نخست سال جاری خورشیدی به ارزش ۶۶۲ میلیون افغانی و ۶۶۱ (شنبه، ۴ عقرب) منتشر شده، آمده است که این کمک ها شامل بیش از ۳۷۰ جریب زمین، ترمیم مکاتب، اهدای لوازم درسی و پول نقد صورت گرفته که از سوی شوراهای مکاتب جمع آوری شده است. خوست، دایکندی، کاپیسا، میدان وردک، سرپل، بامیان، پنجشیر، سمنگان، بادغیس، قندهار، بلخ، نیمروز، شهر و ولایت کابل، هلمند، جوزجان، لوگر، هرات، پکتیا و پکتیکا از ولایت هایی اند که در آن مردم به معارف کمک اهدا کرده است.

در بخشی از اعلامیه ی وزارت معارف آمده است: «این کمک ها از سوی افراد معارف دوست در تباری با شوراهای مکتب به گونه ی شفاف به مصرف رسیده و افراد خیر و کمک کننده از چگونگی مصرف کمک های خود نظارت داشته اند». وزارت معارف کشور سال ۱۳۹۷ خورشیدی را سال حمایت از معارف و به تعقیب آن از سال ۱۳۹۷ الی ۱۴۰۹ خورشیدی را به نام دهه ی معارف نام گذاری کرده است. این وزارت گفته که متعهد است تا دهه ی معارف دهه ی پایان مشکلات معارف در سطح کشور باشد. وزارت معارف در عین حال از شهروندان کشور خواسته است که در دهه ی معارف در راستای رشد آموزش و پرورش در کشور سهم گرفته و در قسمت شامل کردن کودکان بیرون از مکتب، حفظ و مراقبت از مکاتب، نظارت از تدریس آموزگاران و حاضر دانش آموزان همکاری کنند.

خالد: ناتو نیروهایش را کاهش نمی دهد

اسدالله خالد، سرپرست وزارت دفاع ملی کشور پس از پایان نشست وزیران دفاع ناتو در بروکسل، ناوقت روز جمعه (۳ عقرب) در یک گفت و گو با طلوع نیوز گفته است، که نشست اسمال وزیران دفاع ناتو، برای تقویت نیروهای امنیتی و دفاعی افغان با ارزش بود و کشورهای عضو ناتو از دست آوردهای نیروهای افغان در میدان های نبرد ستایش کردند. وی افزوده است، که اعضای سازمان ناتو، هیچ تصمیمی مبنی بر کاهش نیروهای شان در افغانستان نگرفته اند، بلکه ناتو در این نشست بار دیگر تعهدش را بر تقویت نیروهای افغان تکرار کرد.

این در حالی است که پیش از این اسکات میلر، فرمانده کل نیروهای خارجی در افغانستان گفته بود که واشنگتن به گونه پنهانی در یک سال گذشته دو هزار سربازش را از افغانستان بیرون ساخته است. اما، مارک اسپر، وزیر دفاع امریکا در سفر اخیرش به افغانستان، هرگونه کاهش نیروهای امریکایی را در افغانستان وابسته به توافق صلح با طالبان دانست. سرپرست وزارت دفاع افغانستان، هم چنان اضافه نموده، که عملیات های نیروهای امنیتی افغان تا زمان رسیدن به صلح و یا سرکوب کامل طالبان در نقاط مختلف کشور، ادامه خواهند یافت. نشست وزیران دفاع ناتو به روزهای پنجشنبه و جمعه، در مقر این سازمان که در شهر بروکسل موقعت دارد برگزار شد. به نماینده گی از افغانستان اسدالله خالد، سرپرست وزارت دفاع در این نشست شرکت کرده بود.

نتیجه انتخابات ریاست جمهوری؛ تداوم مردم‌سالاری یا بحران؟

مطابق تقویم انتخابات، نتیجه‌ی ابتدایی انتخابات ریاست‌جمهوری باید به تاریخ ۲۷ میزان اعلام می‌شد اما به دلیل آن‌چه حفظ شفافیت، جداسازی آرای پاک از ناپاک و مشکلات تکنیکی گفته شده، نتیجه‌ی ابتدایی این انتخابات هنوز هم اعلام نشده است. تاخیر در اعلام نتیجه‌ی ابتدایی انتخابات، به هر دلیلی که باشد، در مغایرت با تقویم انتخاباتی و قانون انتخابات قرار دارد. تخطی از قانون، در کنار این‌که می‌تواند غفلت وظیفوی و حتا جرم محسوب شود، به شک و تردیدها نسبت به پروسه‌ی انتخابات دامن می‌زند و کلیت این پروسه را سبوتاژ می‌کند.

با وصف آن‌که در ماه‌های گذشته، رهبری کمیسیون مستقل انتخابات و کمیشنران این نهاد بر رعایت طرزالعمل‌ها و قوانین مرتبط به انتخابات تأکید کرده و از اعلام به‌موقع نتیجه‌ی ابتدایی و نهایی انتخابات ریاست‌جمهوری به مردم اطمینان داده‌اند، تا این دم که یک‌هفته از تاریخ اعلام نتیجه‌ی ابتدایی انتخابات می‌گذرد، نه تنها کمیسیون انتخابات نتیجه‌ی ابتدایی را اعلام نکرده، بلکه مدت تاخیر در اعلام این نتیجه را نیز روشن نکرده است. این تاخیر و ابهام، افکار عمومی را نسبت به کار کمیسیون انتخابات بی‌باور ساخته و نهادهای ناظر را از آینده‌ی پروسه‌ی انتخابات نگران کرده است. در چند روز گذشته، بسیاری از نهادهای ناظر انتخاباتی از کمیسیون مستقل انتخابات خواسته‌اند، که به‌زودترین فرصت زمان اعلام نتیجه‌ی ابتدایی را مشخص کند. در کنار نهادهای ناظر انتخاباتی، شورای نامزدان انتخابات و تکت‌های انتخاباتی نیز خواستار مشخص شدن مدت تاخیر در اعلام نتیجه‌ی ابتدایی انتخابات ریاست‌جمهوری شده‌اند.

با این اوصاف، نتیجه‌ی انتخابات ریاست‌جمهوری و چگونگی کار و مدیریت کمیسیون انتخابات از همین حالا با پرسش‌ها و ابهامات جدی مواجه است. بسیاری از دسته‌های انتخاباتی در کنار این‌که نسبت به کار و چگونگی روند تصفیه‌سازی آرای پاک از آرای ناپاک از سوی کمیسیون مستقل انتخابات شاکی هستند، بارها از ادامه‌ی این وضعیت هشدار داده و به‌شکل تلویحی از نپذیرفتن نتیجه‌ی انتخابات سخن گفته‌اند. دو تکت شریک در حکومت، هرکدام خودشان را برنده‌ی انتخابات می‌دانند و از آمادگی برای برگزاری جشن پیروزی خبر می‌دهند. نهادهای ناظر نگران به‌نظر می‌رسند و می‌گویند در صورت ادامه‌ی این وضعیت، بحران انتخاباتی، سناریوی است که اتفاق خواهد افتاد. در این میان مردم به‌عنوان کنش‌گران مستقل و صاحب رأی و بازیگران واقعی عرصه‌های مردم‌سالاری و دموکراسی هر روز باورمندی و اعتمادشان را نسبت به نهادهای برگزارکننده‌ی انتخابات و آن‌چه ارزش‌های مردم‌سالارانه گفته می‌شود، از دست می‌دهند و از ادامه‌ی راه مایوس و ناامید می‌شوند.

واقعیت این است، که مردم این سرزمین از نابکاری رهبران سیاسی و مدیران نهادهای ملی به‌سسته آمده و از ادامه‌ی روند‌های مردم‌سالار و نهادینه‌شدن ارزش‌های دموکراسی در وضعیت کنونی، ناامید شده‌اند. در هژده سال گذشته، مردم افغانستان از جان و مال‌شان مایه گذاشتند تا ارزش‌های جدید، دموکراسی و آزادی‌های مدنی در این سرزمین پا بگیرد. با وصف این هزین‌ها و قربانی‌ها، اکنون آن‌چه به عینه دیده می‌شود، این است: ارزش‌های که امید می‌رفت در این سرزمین نهادینه شود، به دلیل سوءمدیریت کنش‌گران سیاسی و مدیران استفاده‌جو نه‌تنها نهادینه نشده، بلکه کم‌ترین اثر مثبت بر جریان زندگی جمعی مردم در این سرزمین نگذاشته است. برآیند این وضعیت، جز سرخوردگی، یأس و ناامیدی از آینده، چیزی دیگری نیست.

با این اوصاف به‌نظر می‌رسد، نتیجه‌ی انتخابات از همین حالا به‌بحران رفته است. از یک‌طرف جریان کار و تصمیم‌گیری‌های کمیسیون مستقل انتخابات مبهم و مشکوک به‌نظر می‌رسد و از جانب دیگر باور عمومی نسبت به آینده‌ی روند‌های دموکراتیک و مردم‌سالار نظیر انتخابات از میان رفته است. در چنین یک‌وضعیتی، نهادهای برگزارکننده‌ی انتخاباتی آن‌گونه که در خلق چنین فضایی سهم داشته در بیرون‌رفت از این وضعیت نیز می‌توانند نقش موثر بازی کنند. این نقش در صورتی ممکن است، که قبل از هر چیزی مدت تأخیر در اعلام نتیجه‌ی ابتدایی را مشخص کرده، پرسش‌ها را پاسخ گفته و با جداسازی آرای پاک از آرای ناپاک باور مردم و دسته‌های انتخاباتی را نسبت به انتخابات بار دیگر احیا کنند.

تاخیر در اعلام نتیجه‌ی ابتدایی انتخابات؛ آیا معاملات پنهانی در جریان است؟

◆ امیرپنهانی

کار در مرکز ثبت دیجیتالی کمیسیون مستقل انتخابات به‌طور موقت متوقف شد، هرچند مسوولان کمیسیون مستقل انتخابات می‌پذیرند که قفل درب دیتاستر دیجیتالی کمیسیون مستقل انتخابات شکسته شده است، اما تأکید می‌ورزند که شکسته‌شدن قفل مرکز ثبت اطلاعات توسط نیروهای ویژه‌ی امنیتی به‌منظور دستکاری در منابع اطلاعاتی این مرکز نبوده، بلکه به علت سردی هوا و نبود امکانات رفاهی انجام یافته است.

کمیسیون مستقل انتخابات فشار آورده‌اند تا آرای بدون بیومتریک را نیز در محاسبات اطلاعاتی‌شان دخیل نماید. مسوولان کمیسیون مستقل انتخابات، باید با دقت بیشتر و حفظ استقلالیت در روند شمارش آرا، تصمیم لازم را اتخاذ نمایند. این نهاد به‌عنوان نهاد تمثیل‌کننده دموکراسی در افغانستان نیازمند رهبری و مدیریت دقیق بوده تا عدالت انتخاباتی به معنی واقعی را برقرار سازد. در شرایط کنونی و با توجه به حساسیت وضعیت سیاسی در کشور لازم است به موارد زیر توجه بیشتری صورت گیرد.

۱- کمیسیون مستقل انتخابات برای جلب اعتماد مردم افغانستان و نشان‌دادن تعهدشان به ارزش‌های ملی کشور باید هرچه زودتر نتیجه‌ی ابتدایی انتخابات ریاست‌جمهوری را اعلان و همگانی نمایند. در صورت تاخیر در اعلام نتیجه‌ی ابتدایی، حیثیت و اعتبار حقوقی نهادهای انتخاباتی زیر سوال خواهد رفت. هر قدر که نتیجه‌ی ابتدایی با تاخیر اعلام شود، به همان میزان احتمال دست‌کاری در آرا برای متقلبان بیشتر خواهد شد. در کنار این موارد، احتمال حضور دست‌های پنهانی در تصمیم‌گیری مسوولان کمیسیون مستقل انتخابات به یک‌باور عمومی تبدیل می‌گردد.

۲- نهادهای ذی‌دخل در پروسه‌ی انتخابات باید با تمام تلاش از شفافیت و تفکیک آرای پاک از آرای تقلبی در هر سطحی حمایت و حفاظت نمایند. اگر در این دور از انتخابات نتیجه‌ی ابتدایی و نهایی با دست‌کاری شماری از ناظران یا حلقات سیاسی، اعلان شود، سرنوشت جمعی مردم افغانستان تا پنج‌سال آینده به‌صورت قطعی به مخاطره خواهد افتاد.

۳- باید نهادهای بین‌المللی از جمله یوناما و سایر نهادهای ناظر بر پروسه‌ی انتخابات، با تمام توان از شفافیت حمایت نموده و نگذارند که تجربه‌ی تلخ انتخابات ریاست‌جمهوری سال ۲۰۱۴ دوباره تکرار شود. تکرار تجربه‌ی ناکام گذشته در شرایط کنونی ضربه‌ی سنگین بر ساختار نیم‌بند دموکراسی و ارزش‌های مردم‌سالارانه خواهد زد.

۴- مطبوعات به‌عنوان بخشی از پروسه‌ی آگاهی‌دهی باید با در نظرداشتن فضای عمومی در کشور، واقعیت‌های موجود در نهادهای انتخاباتی را پخش و مستندسازی نماید. پخش واقعیت تکنیکی و عملیاتی در کمیسیون‌های انتخاباتی می‌تواند ذهنیت عمومی را در قضاوت‌های انتخاباتی‌شان دگرگون سازد.

و مسوولان دسته‌ی انتخاباتی دولت‌ساز دست به این اقدام زده‌اند.

به دنبال این گزارش، کار در مرکز ثبت دیجیتالی کمیسیون مستقل انتخابات به‌طور موقت متوقف شد، هرچند مسوولان کمیسیون مستقل انتخابات می‌پذیرند که قفل درب دیتاستر دیجیتالی کمیسیون مستقل انتخابات شکسته شده است، اما تأکید می‌ورزند که شکسته‌شدن قفل مرکز ثبت اطلاعات توسط نیروهای ویژه‌ی امنیتی به‌منظور دست‌کاری در منابع اطلاعاتی این مرکز نبوده، بلکه به علت سردی هوا و نبود امکانات رفاهی انجام یافته است. اما در آن طرف ماجرا، ناظران دسته‌ی انتخاباتی دولت‌ساز تأکید می‌کنند که شکسته‌شدن درب مرکز اطلاعات، کار آنان نبوده و این دسته‌ی انتخاباتی در جریان این عمل نیست.

با این همه براساس فیصله‌ی رهبری کمیسیون مستقل انتخابات، هیأت مشتمل از مسوولان کمیسیون مستقل انتخابات و دسته‌ی انتخاباتی ثبات و همگرایی مأموریت یافتند تا جزئیات این اتهام را بررسی نموده و معلومات‌شان را با رسانه‌ها شریک سازند. روز جمعه‌ی هفته قبل (۳عقرب) این هیأت در گزارش ۹ صفحه‌ی‌شان، حمیدالله احمدزی، مشاور امنیتی دبیرخانه کمیسیون مستقل انتخابات، لطف‌الرحمان، مسوول بستن دروازه‌ی مرکز ثبت اطلاعات دیجیتالی و سید اصغر، سربازی که در شکستن نوار پلاستیک این مرکز همکاری کرده است را به سارنوالی معرفی نمودند. در همین حال محمد عبدالله، عضو کمیسیون مستقل انتخابات و هیأت بررسی‌کننده می‌گوید که: «تمام کسانی که در قضیه‌ی شکستادن سیل دروازه‌ی دهلیز دیتاستر سهمیه بوده، تثبیت شده‌اند». بر بنیاد گزارش این هیأت، کسانی دیگری که در شکستن قفل، نقش داشته‌اند نیز به نهادهای عدلی و قضایی معرفی خواهند شد.

با این همه اما هنوز معلوم نیست که نتایج ابتدایی انتخابات ریاست‌جمهوری ششم میزان چه زمانی از سوی کمیسیون مستقل انتخابات اعلان خواهد شد. به نظر می‌رسد که مسوولان کمیسیون مستقل انتخابات تحت فشارهای سیاسی پیگیر نمی‌توانند نتایج ابتدایی را به‌زودی اعلان نمایند.

براساس اطلاعات برخی منابع آگاه در کمیسیون مستقل انتخابات، ناظران دسته‌های انتخاباتی و شماری از سیاست‌گران برجسته‌ی افغانستان بالای رهبری

انتخابات ریاست‌جمهوری در میان موجی از بی‌اعتمادی‌ها در ششم میزان سال روان برگزار شد. پس از ختم پروسه‌ی انتخابات، چشم و امیدها برای شمارش شفاف آرا در نهادهای انتخاباتی دوخته شده است. مسوولان در کمیسیون مستقل انتخابات به شمول رییس آن بر حفظ آرای بیومتریک و جداسازی آن از آرای بدون بیومتریک تأکید دارند. این مسوولان هرچند می‌پذیرند که برخی کاستی‌ها و مشکلات در هنگام برگزاری انتخابات ریاست‌جمهوری وجود داشته است اما تأکید می‌ورزند که انتخابات ششم میزان نسبت به انتخابات‌های پیشین متفاوت بوده و از شفافیت بیشتر برخوردار می‌باشد. به گفته‌ی این مسوولان در این دور انتخابات ریاست‌جمهوری از فناوری بیومتریک به‌صورت درست استفاده شده و مشکلات تکنیکی در این دستگاه‌ها بسیار اندک بود. هم‌چنین آنان از حفظ استقلالیت این پروسه و جلوگیری از نفوذ حلقات سیاسی در روند شمارش آرا خبر داده و تأکید نموده‌اند، که به هیچ صورت براساس سلیقه‌ی سیاسی و تیمی تصمیم نخواهند گرفت.

براساس تقویم اعلام‌شده‌ی کمیسیون مستقل انتخابات، قرار بود نتایج ابتدایی انتخابات ریاست‌جمهوری، در ۲۷ ماه میزان سال روان اعلام شود، اما براساس منابع اطلاعاتی کمیسیون مستقل انتخابات، به دلیل مشکلات تکنیکی و عدم بررسی همه‌جانبه‌ی آرا، نتایج ابتدایی در تاریخ اعلان‌شده، همگانی نشد. اکنون که نزدیک به ۱۰ روز از ۲۷ هفتم میزان می‌گذرد، هنوز مسوولین کمیسیون مستقل انتخابات نتوانسته‌اند نتایج ابتدایی را اعلان نمایند. این در حالی است، که چندی قبل، ناظران دسته‌ی انتخاباتی ثبات و همگرایی به رهبری عبدالله عبدالله از شکسته‌شدن قفل مرکز ثبت اطلاعات دیجیتالی (دیجیتال سنتر) کمیسیون مستقل انتخابات خبر دادند. براساس گزارش منتشرشده از سوی دفتر مطبوعاتی تیم ثبات و همگرایی، حوالی ساعت ۱۰ شب، شماری از افراد نزدیک به رییس دبیرخانه‌ی کمیسیون مستقل انتخابات با حمله به مرکز ثبت اطلاعات دیجیتالی، قفل دروازه‌ی این مرکز را شکستاده و وارد دیتاستر شده‌اند. این ناظران هرچند از احتمال دست‌کاری در منابع اطلاعاتی در مرکز ثبت اطلاعات چیزی نمی‌گویند اما تأکید می‌کنند که این افراد با دستور ارگ ریاست‌جمهوری

چگونگی تدوین قانون اساسی در دهه دموکراسی

«دهه دموکراسی، ظاهر شاه برای اولین بار نه تنها از قیومیت داوود خان رهایی یافته و خود به عنوان شاه، زمام امور مملکت را به دست گرفت، بلکه این تحول اولین رویداد خوب تاریخی به نفع مردم کشور و رشد شعور سیاسی آنان نیز محسوب میشود. زیرا از شروع حاکمیت احمد خان ابدالی تا شروع دهه چهارم سلطنت ظاهر خان، برای اولین بار بود، که پست صدراعظمی به یک نفر تحصیل کرده‌ی غیر از خاندان شاهی، آن‌هم به یک تن از نخبگان فارسی زبان تاجیک‌تبار سپرده شده بود. پست صدارت از داوود خان به داکتر محمد یوسف که در آن زمان وزیر معادن و صنایع افغانستان در کابینه محمد داوود و یک تحصیل کرده‌ی غیر اندان شاهی بود، توسط ظاهر شاه در ۲۲ حوت ۱۳۴۱ هـ (۷ مارچ ۱۹۶۳ م) به‌گونه‌ی رسمی تفویض شد. داکتر محمد یوسف به حیث صدراعظم افغانستان تا ۷ عقرب ۱۳۴۴ خورشیدی، حکومت کرد. چون برای اولین بار بود که بعد از دو صد و شانزده سال (از حاکمیت احمد خان ابدالی تا ختم صدارت داوود خان (۱۷۴۷ - ۱۹۶۳)، یک تحصیل کرده‌ی خارج از خاندان سلطنتی، به این مقام می‌رسید، بناء تمام نخبگان سیاسی - فرهنگی و قاطبه‌ی مردم افغانستان از این دگرگونی خوشحال شده بودند. اما در آن زمان، تنها برکناری داوود خان، حل نهایی مشکل ظاهر شاه نبود. او، برای وارد کردن ضربه‌ای نهایی به رقیب بالفعلش (داوود)، به داکتر یوسف دستور تدوین قانون اساسی جدید را داد. تا به حکم قانون اساسی جدید، نه تنها دخالت داوود خان، بل تمام اعضای خانواده سلطنتی در امور حکومتی ممنوع شود. تا آنان از یک سو، رقیب‌های بالفعلی برای به چالش کشیدن قدرت انحصاری شاه نباشند و از جانی هم برای اعطای آزادی‌های حداقلی صوری و نمایشی، تغییراتی در قانون اساسی افغانستان به وجود آورده و رژیم شاهی مطلقه را شکل شاهی مشروطه بدهند. داکتر محمد یوسف بعد از این که به عنوان اولین صدراعظم غیرخاندان سلطنتی در افغانستان آن زمان تعیین شد، طبق دستور ظاهر شاه با دوستان هم‌فکرش، کمیسیونی را برای تسوید قانون اساسی جدید تعیین نمود تا در اولین اقدام بزرگ خود، به تدوین و تسوید قانون اساسی جدید کشور همت گمارند. کمیته‌ی تسوید قانون اساسی به تاریخ هفتم حمل ۱۳۴۳ خورشیدی به ریاست آقای سید شمس‌الدین مجروح وزیر عدلیه و عضویت آقایان سید قاسم رشتیا وزیر مطبوعات، میر محمد صدیق فرهنگ مورخ، داکتر نجم‌الدین انصاری مشاور وزارت معارف، محمد موسی شفیق مدیر قوانین وزارت عدلیه، داکتر صمد حامد، رئیس تدریسات ثانوی وزارت معارف و حمیدالله حمید، استاد دانشگاه کابل، تشکیل شد. این کمیته، وظیفه داشت تا قانون اساسی جدید را تسوید نماید. بعد از آن که کمیسیون تسوید قانون اساسی کار شان را تمام کرده و قانون اساسی جدید را نوشتند. داکتر یوسف بر طبق مشوره اعضای کمیته تسوید قانون اساسی، تصمیم گرفت تا پیش‌نویس قانون اساسی جدید را پیش از آن که به اعضای لوی جرگه بدهد، مسوده آن را به کمیسیونی متشکل از شخصیت‌های سیاسی، فرهنگی، مذهبی، تجار و سرمایه‌داران و... جهت بررسی و نقد، پیشکش نماید.

آقای میر محمد صدیق فرهنگ اسامی اعضای کمیسیون نقد و بررسی پیش‌نویس قانون اساسی را چنین نام برده است: «۱- احمد علی کهزاد مورخ، ۲- رشید لطیفی نویسنده، ۳- محمد قدیر تریکی نویسنده، ۴- محمد شاه ارشاد نویسنده و ملا، ۵- نوراحمد اعتمادی معاون صدراعظم، ۶- داکتر قیوم رسول سیاسی، ۷- عبدالمجید زابلی سرمایه‌دار، ۸- امیرالدین شنبس سرمایه‌دار، ۹- لعل محمد کاکر شاروال قندهار، ۱۰- عبدالکریم احراری نویسنده، ۱۱- محمد کریم نژیی نویسنده، ۱۲- محمد هاشم مجددی روحانی، ۱۳- مولوی غلام نبی کاموی عالم دین، ۱۴- صدیق الله رشتین رئیس پشتو توله، ۱۵- مصومه عصمتی نویسنده، ۱۶- کبرا نورزایی داکتر طب، ۱۷- میر غلام محمد غبار مورخ، ۱۸- صلاح‌الدین سلجوقی نویسنده، ۱۹- محمد آسف سهیل نویسنده، ۲۰- شاعلی زدران از دانشگاه کابل، ۲۱- خلیل ابوی از دانشگاه کابل، ۲۲- غلام سرور رحیمی از دانشگاه کابل، ۲۳- خلیل‌الله خلیلی شاعر، ۲۴- عبدالهادی داوی، ۲۵- نویسنده (صدیق فرهنگ)».

جالب است که در این‌جا تذکر بدهم، نخبگانی که در تسوید و تدوین همین قانون اساسی جدید، نقش داشتند و در یکی از مواد این قانون، حق تمام اتباع افغانستان را به عنوان شهروندان این کشور مساوی اعلام کرده بودند. اما با آن‌هم در آن زمان برخلاف مواد این قانون اساسی و بدون در نظر داشت شرکت متوازن نخبگان اقوام، نه تنها از نخبگان سیاسی - فرهنگی جامعه هزاره، آقایان پروفسور علی محمد زهما استاد دانشگاه و عضو اکادمی علوم، استاد اسماعیل مبلغ فیلسوف و استاد دانشگاه، پروفسور شاه علی اکبر شهرستانی محقق و پژوهشگر صاحب نام افغانستان، داکتر عبدالواحد سرائی رئیس دانشکده اقتصاد و معاون علمی دانشگاه، استاد حسین نایل استاد دانشگاه و مورخ، سلطان‌علی کشتمند سیاستمدار و حقوقدان و ... در کمیته‌ی تسوید قانون اساسی افغانستان دعوت نکردند که هیچ، حتی یک نفر از این شخصیت‌های سیاسی - فرهنگی هزاره را حق شرکت در کمیسیون بررسی و مطالعه‌ی قانون اساسی نیز ندادند. این در حالی بود که که در همان زمان، آن نخبگان فرهنگی و سیاسی جامعه هزاره از حیث دانش سیاسی و صلاحیت علمی، اگر از اعضای کمیته‌ی تسوید قانون اساسی جدید، بالاتر نبودند، قطعاً هیچ چیزی کم از آنان نداشتند.

آقای میر محمد صدیق فرهنگ که خود یک تن از اعضای کمیته تسوید قانون اساسی بود، گرچه در آن زمان از برخورد حذف‌گرایانه‌ی آن جمع نسبت به نخبگان هزاره، انتقاد نکرده بود. اما با آن‌هم بعد از گذشت سالان زیاد از این برخورد حذف‌گرایانه آن زمان نسبت به نخبگان هزاره، چنین نوشته است: «... در آن زمان من [صدیق فرهنگ] فکر می‌کردم که این مجلس [کمیسیون] می‌تواند به طور تقریبی نماینده‌ی قشرهای مختلف اجتماعی محسوب گردد. اما بعدها دریافتم که از نظر ترکیب قومی به پیمانه‌ی زیاد غیرمتوازن بود. زیرا هیچ‌کس از قوم هزاره در آن شرکت نداشت و از اوزبیک‌ها و ترکمن‌ها تنها محمد کریم نژیی بود که وی هم بعدها مجلس را ترک گفت.»

منبع: عباس دلجو، هزاره‌ها و حاکمیت‌های استبدادی صد سال اخیر

از سرگیری گفت‌وگوهای صلح، آیا احتمال توافق با طالبان وجود دارد؟

محمد نسیم نظری

پس از ختم پروسه‌ی انتخابات و شمارش آرا در نهادهای انتخاباتی، جرقه‌های مذاکرات صلح و امیدها برای آغاز مجدد آن دوباره سرخط اخبار سیاسی در افغانستان گردیده است. چند روز قبل، کابل میزبان شماری از مقامات بلندپایه‌ی امریکایی به شمول وزیر دفاع آن کشور بود.

به شمول وزیر دفاع آن کشور بود. این ملاقات‌ها که در ارگ ریاست‌جمهوری انجام یافته است، بر اساس گزارش‌های منتشرشده، هیأت بلندپایه‌ی مجلس نمایندگان امریکا و شماری دیگر از مقامات ارشد آن کشور، به رهبران حکومت وحدت ملی و شماری از سیاست‌گران برجسته‌ی کشور، وعده ادامه‌ی مذاکرات صلح و رسیدن به یک توافق سیاسی با گروه طالبان را داده‌اند. در این ملاقات‌ها به رهبران سیاسی افغانستان توصیه شده تا با جدیت بیشتر پروسه‌ی صلح را دنبال نموده و زمینه‌ی حضور سیاسی گروه طالبان را در افغانستان فراهم نمایند.

پس از ملاقات‌های مقامات بلند پایه‌ی امریکایی، وزارت خارجه‌ی افغانستان در اعلامیه‌ی مطبوعاتی تأکید بر ادامه‌ی گفت‌وگوها با گروه طالبان نمودند. در این اعلامیه آمده است، که دولت افغانستان از هرگونه تلاش صادقانه به‌منظور پیشبرد گفت‌وگوهای صلح و ختم خشونت‌ها در کشور استقبال می‌نماید. هم‌چنین در بخش دیگری از این اعلامیه، از نشست چندجانبه‌ی کشورهای دخیل در افغانستان، در پکن، پایتخت کشور چین خبر داده شده است. این در حالی است، که رییس‌جمهور غنی در سفرش به یکی دیگر از کشورهای شرق دور (جاپان)، به‌منظور اشتراک در برنامه‌ی تاج‌گذاری امپراتور آن کشور در گفت‌وگوی مطبوعاتی‌اش، تأکید بر مالکیت پروسه‌ی صلح توسط مردم افغانستان نموده و از کشورهای همکار این روند ابراز خرسندی نموده است.

هم‌چنین رییس‌جمهور غنی در بخش دیگری از صحبت‌هایش تأکید بر اعلان آتش‌بس از سوی

گروه طالبان نموده و آن‌را زمینه‌ساز نشست‌های بین‌افغانی خوانده است. به باور رییس‌جمهور غنی، پروسه‌ی صلح یک روند دراز مدت بوده و نیازمند دقت و توجه بیشتر در ابعاد و پیامدهای آن می‌باشد، هرچند رییس‌جمهور غنی از هرگونه تلاش مستقیم و غیرمستقیم کشورهای همکار در این پروسه ابراز خوشبینی می‌نماید، اما تأکید می‌ورزد که این گفت‌وگوها باید با محوریت نمایندگان مردم افغانستان و حکومت کنونی انجام شود.

این همه در حالی است، که بنا بر گزارش‌های مطبوعاتی، قرار است به‌زودی هیأتی متشکل از سیاست‌گران برجسته‌ی افغانستان، نمایندگان جامعه‌ی مدنی، نمایندگان احزاب سیاسی و نمایندگان رسانه‌ها در نشستی که به منظور تسهیل روند صلح افغانستان در کشور چین برگزار خواهد شد، شرکت نموده و دیدگاه‌های‌شان را با نمایندگان گروه طالبان شریک نمایند.

با توجه به موارد فوق، آن‌چه به‌عنوان اصلی‌ترین پرسش برای مردم افغانستان تلقی می‌گردد، نتیجه این مذاکرات و پیامدهای احتمالی آن بوده، که می‌تواند چشم‌انداز آینده‌ی کشور را مشخص سازد. موارد زیر به‌عنوان اصلی‌ترین چالش‌ها، فراروی پروسه‌ی صلح بوده که اگر به‌صورت اساسی به آن‌ها توجه نگردد، احتمال رسیدن به یک توافق سیاسی با گروه طالبان در شرایط کنونی غیرممکن خواهد بود. ۱- عدم تمایل واقعی رهبران حکومت وحدت ملی و مشخصن رییس‌جمهور غنی برای گفت‌وگو با گروه طالبان؛ تا زمانی که اراده‌ی جدی در دستگاه دیپلماسی حکومت وحدت ملی برای گفت‌وگوی مستقیم با گروه طالبان به وجود نیاید، هرگونه تلاش برای حضور موثر آن‌ها در مذاکرات صلح نمی‌تواند به این روند سرعت ببخشد. رهبران حکومت وحدت ملی باید با حفظ ارزش‌های مهم مردم افغانستان در بخش‌های آزادی بیان و حقوق زنان، برای مذاکره‌ی مستقیم با گروه طالبان از آدرس دولت افغانستان به‌عنوان یک اقتدار مشروع حقوقی و سیاسی در سطح جامعه‌ی بین‌المللی، باید وارد گفت‌وگو شده و از مردم کشور نمایندگی نمایند.

۲- عدم هماهنگی موثر و جدی میان رهبران و سیاست‌گران برجسته‌ی افغانستان و نبود پالیسی واضح برای طرح مطالبات و دیدگاه در میز مذاکره با گروه طالبان؛ تا زمانی که رهبران برجسته‌ی افغانستان نتوانند روی یک آجندای ملی به توافق برسند و همه با هم برای ختم خشونت‌ها در کشور متحد نشوند، هیچ چشم‌انداز مطمئن برای پروسه‌ی صلح و احتمال توافق سیاسی با گروه طالبان وجود ندارد.

۳- گروه طالبان باید بدانند که برای حضور در بدنه‌ی قدرت سیاسی نیازمند درک مشترک از ارزش‌ها و دست‌آوردهای اخیر مردم افغانستان بوده و باید با تفاهم و همدلی سیاسی با نمایندگان مردم افغانستان گفت‌وگو و مذاکره نماید. طالبان تا کنون هیچ تمایلی واقعی برای مذاکره با دولت نمایندگان سیاسی مردم افغانستان نشان نداده است، در صورت ادامه‌ی این روند، پروسه‌ی صلح موفق نخواهد بود.

۴- امریکا به‌عنوان یکی از طرف‌های مذاکرات باید برای رسیدن به توافق سیاسی با گروه طالبان براساس چشم‌انداز واضح و پالیسی مشخص کار نموده و با این گروه وارد مذاکره شود. پالیسی ایالات متحده‌ی امریکا تا کنون (پس از ۹ دور مذاکره) مشخص نبوده و عدم مشخص‌بودن پالیسی گفت‌وگوها با طالبان، باعث نگرانی‌های فراوان میان مردم و شهروندان افغانستان گردیده است. اگر پروسه‌ی صلح براساس ادعای نمایندگان امریکا واقعاً اولویت اصلی ایالات متحده در افغانستان باشد، باید با حسن نیت و چارچوب حقوقی مشخص نسبت به روند صلح برخورد صورت گیرد، در غیر آن هرگونه گفت‌وگوی پنهانی می‌تواند مسیرهای دموکراتیک را در افغانستان محدود سازد.

عوامل اصلی سلامت و چالش های انتخابات در افغانستان

انتخابات یکی از شیوه های تعیین مدیران یک دولت ملی و دموکراتیک است. مردم در چارچوب قوانین ملی برای شکوفایی و تحول و نیز برای جلوگیری از هرگونه بحران داخلی- ملی و برای جلوگیری از فساد و استبداد؛ به مدت معین، رییس حکومت و یا نمایندگان پارلمان را انتخاب می نمایند. پدیدهی انتخابات در جهان و تاریخ خود؛ پروسه و شیوهی حل منازعات قدرت و مدیریت در یک کشور است. اما چرا در افغانستان انتخابات، خود به عنوان بزرگترین مشکل تبدیل گردیده است؟، البته این بحث، بی نهایت دراز دامن است. اما قلم حاضر در این نوشته به شکل مختصر، برخی از مسایل مهم این پدیده را برای آغاز بحث های بیشتر پیرامون این پدیده تازه و جدید در افغانستان، مطرح می نماید.

با توجه به اصل «انتخاب» و تعیین سرنوشت حکومت و پارلمان توسط مردم، مهم ترین «مسئله» در یک انتخابات، سلامت انتخابات و جلوگیری از تقلب توسط مجریان انتخابات است. عوامل که می تواند سلامت انتخابات را تضمین نماید در این نوشته، فهرست شده و با توجه به این عوامل، نگاه کلی به پدیده انتخابات در افغانستان خواهم داشت. هر انتخابات که نتواند شرایط اجرایی لازم را داشته باشد، به طور طبیعی، به جای حل مشکل مدیریت ملی در یک کشور، خود بحران ساز و بهانهی، برای فساد و تقلب می گردد. چنانچه به صورت حتم انتخابات بزرگترین و پر مصرف ترین مشکل ملی در افغانستان، پس از طالبان می باشد.

اول: عوامل اساسی تضمین سلامت انتخابات وجود عمده ترین عوامل ذیل تاثیر مستقیم بر سلامت انتخابات دارد. اگر هر کدام از این عوامل در پروسه انتخابات از آغاز تا پایان، به گونه سالم و موثر وجود نداشته باشد، سلامت انتخابات به خطری افتد. شرایط بی شمار دیگر نیز می تواند بر سلامت انتخابات تاثیر بگذارند. اما انتخابات عملیات اجرایی است که توسط عوامل ذیل انجام و سلامت می یابد:

یکم. آگاهی های لازم مدنی و عمومی برای انتخابات. دوم. دولت و حکومت ملی، مسول و قابل اعتماد. سوم. قوانین و مقررات که به تواند راه هرگونه فساد و تقلب را بگیرد.

چهارم. مجریان مسول، متعهد و کارشناسان انتخابات اول- آگاهی عمومی از حق و انجام «انتخاب» انتخابات شیوه ای برای تعیین تکلیف مدیریت یک ساختار دموکراتیک است. ساختار دموکراتیک محصول آگاهی های ملی و توافق جمعی و مدنی مردم است، که با گذر از مراحل دشوار سیاسی و تاریخی، به توافق جمعی برای ایجاد حکومت دموکراتیک، به طور طبیعی، در یک مرحله ای زندگی تاریخی خود رسیده است. جوهر اصلی یک حکومت دموکراتیک، نقش مردم و تاثیر احزاب سیاسی است که از طریق پروسه «انتخابات» عینیت می یابد.

انتخابات در افغانستان مثل دیگر کمک های جهانی؛ برای جامعه ای پسا طالبان و مجاهدین در کشور، تحفه ی کاملن غیر طبیعی و جدید می باشد. افغانستان به طور طبیعی با پای خود، به یمن آگاهی های عمومی و مدنی به بلوغ سیاسی که لازمه ی انتخابات بوده، نه رسیده است. نه احزاب سیاسی ظرفیت برای ورود به انتخابات را داشتند و نه مردم آگاهی های عمومی و لازم برای انتخابات را دارند. اولین مسئله در انتخابات؛ احزاب سیاسی، مدنی و ملی است که از هر لحاظ برای جذب مردم به رقابت هم می روند. حل مشکلات اقتصادی، سیاسی، امنیتی، رفاه عمومی و ایجاد تحول در زندگی مردم هم در گفتار و هم در عمل، در شرایط پیروزی، محورهای اصلی است که مورد رقابت احزاب سیاسی قرار می گیرند.

اما در افغانستان به دلیل این که عمده ترین شرایط یک انتخابات طبیعی وجود ندارد، انتخابات خود به پر مصرف ترین و مشکل سازترین پدیده ملی تبدیل گردیده است. احزاب سیاسی موثر، همه بدون استثناء؛ قومی و غیر مدنی است. احزاب سیاسی قومی بر علاوه که به هیچ قومی و هیچ هدف ملی صادق نیستند، همیشه برای تاثیر بر انتخابات از هر وسیلهی داخلی و خارجی استفاده نموده است. برای خارجیان موثر در سیاست افغانستان، استفاده از تاثیر احزاب سیاسی دلچسپ و مفید است. تضادها و طمع تاثیر گذاری احزاب قومی؛ راه را برای مدیریت انتخابات، توسط خارجیان آسان می سازد. خارجی ها به راحتی، بر اساس پلان مهندسی خود، محوری را برای گرفتن رای توسط احزاب به میدان می آورند. احزاب سیاسی قومی و یا خانوادگی را با وعده های مناسب بر محورهای تعیین شده برای انتخابات آرایش و صف بندی می نمایند.

اصولی و واقعی رای مردم نیستند. این ارگان ها متأثر از ده ها عوامل داخلی و خارجی و به قیمت ده ها بده و بستان ها، برای اعلام نتیجه انتخابات کار می کنند. به همین دلیل انتخابات در کشور که یک عملیات اجرایی، دارای تجارب علمی و عملی است؛ عملن و حساب شده در کام غوغا و بحران انداخته می شود. تا نتیجه دلخواه جریان های موثر داخلی و خارجی پیروز انتخابات اعلام گردد.

سوم- قوانین و مقررات انتخابات که مطابق قوانین اساسی و عادی در یک کشور برگزار می گردد، با تجربه جهانی انواع انتخابات که امروز در جهان وجود دارد، یک عملیات اجرایی ساده است، که حتی تطبیق نسبی آن؛ سلامت انتخابات را تضمین می نماید. این پروسه با وسایل، امکانات موجود و ارزان، قابل کنترل و حساب دهی است. بحران که در پی انتخابات افغانستان به وجود می آید، بر اثر فقدان قوانین و تجارب نیست؛ بلکه محصول عملی نه کردن قوانین موجود و دور زدن قوانین اساسی و عادی در کشور است. ارگان های برگزار کننده انتخابات بیش از آن که به فکر تطبیق قوانین و شفافیت باشد و برای گرفتن نتیجه واقعی آرای مردم خود را مسؤل بدانند، برای تطبیق پلان و موفقیت مهندسی معینی، تلاش می ورزد. به همین دلیل در تمام انتخابات ریاست جمهوری افغانستان و اکثریت انتخابات پارلمانی؛ نتیجهی واقعی رای مردم با توجه به مصلحت های قومی و سیاسی به کام بحران انداخته شده و نتیجه انتخابات بر اساس فیصله های سیاسی خارجی و داخلی اعلام می گردد. بی هیچ شکی نتیجهی همین انتخابات نیز، بیشتر به دلیل ادامه ساخت و باخت عوامل

به همین دلیل تشخیص مردم مهم نیست. نامزد مورد نظر، بر علاوه که تشخیص مستقیم مردم نیست؛ هیچ ضمانت برای خدمت و یا خیانت آن در عمل وجود ندارد. ملاک اصلی تشخیص و رای دهی، ساخت و ساز رهبران و دلالان سیاسی است، که به طور مشخص با محور و کاندید مطرح شده و یا حامی خارجی آن انجام داده است. به همین دلیل وعده های حل مشکلات اساسی جامعه، بلافاصله پس از انتخابات فراموش می گردد و هیچ کسی خود را، مسول و متعهد به عملی نمودن شعارها و وعده های انتخاباتی نمی داند.

دوم- حکومت ملی مسول و مورد اعتماد حکومت های قومی که در واقع بر اثر معاملات خارجی و داخلی و در یک نمایش انتخاباتی در کشور، پدید می آید؛ بنا بر شرایط خاص افغانستان، بر علاوه که از اختیارات کامل حکومتی، مستقل و ملی بر خوردار نیستند؛ همیشه درگیر تضادهای داخلی است، این تضاد و کشمکش ها بر سر تصاحب قدرت و امکانات دولتی، حکومت را از ایجاد نظم، توانایی و ارائه خدمات ملی، در اعمال قوانین و ایجاد شفافیت محروم می سازد. تمام عملکردهای دوران مدیریت این حکومت ها، مطابق تمایلات سیاست های موثر خارجی و برای رضایت جریان های نیرومند خارج از ساختار حکومت و دولت؛ جریان می یابد. بدین ترتیب کمیسیون انتخابات و یا ارگان های که انتخابات را برگزار می نمایند؛ جدا از مجموع سیستم و ادارات دولتی نیستند، که تحت شرایط غیر طبیعی و با سازوکار سیاسی و بده بستان های مافیایی شکل گرفته است.

در نتیجه؛ ارگان های برگزار کننده انتخابات در افغانستان، مسؤل تطبیق قوانین، ایجاد شفافیت و گرفتن نتیجه

خارج از ارگان های انتخاباتی معطل مانده است. چهارم- مجریان مسؤل و کارشناسان مسایل انتخاباتی مهم ترین عنصر شفافیت و سلامت انتخابات، مجریان پروسه انتخابات است. هرگز امکان ندارد، دولت و حکومت غرق در فساد و مصروف تضادهای داخلی، مهم ترین ارگان زمینه ساز، آمدن مدیران جدید آن؛ عاری از فساد باشد. این ارگان مثل دیگر نهادهای حکومتی توسط عملیات پیچیدهی مهندسی جریان های سیاسی داخلی و خارجی به وجود می آید. هر چند مجریان عمدهی انتخابات کنونی با شرکت احزاب سیاسی برگزار شد. اما در فضای سیاسی و شرایط کنونی افغانستان با وجود رای احزاب سیاسی- قومی، به مجریان انتخابات، هیچ تعهدی برای هیچ مجری قوانین در کشور مهم و معتبر نیست. تقریب اکثریت ماموران حکومتی در این کشور، برای تطبیق و شفافیت قانون و ادای حق مردم و انجام مسوولیت، تلاش نمی ورزد. این کار می تواند سلامت انتخابات را تضمین نماید.

نتیجه گیری فقدان عوامل سلامت انتخابات در افغانستان، چنانچه مختصرن توضیح گردید، همیشه انتخابات را با چالش های مواجه می سازد، که برای حل آن توانایی ملی وجود ندارد و باید به کمک خارجیان انتخاب مردم نتیجه گیری شود. کشورهای خارجی موثر در افغانستان خود را محق می دانند، که انتخابات را مهندسی نموده و نتیجهی را که می خواهند پیروز انتخابات باشند. به همین دلیل هر سال که از انتخابات افغانستان می گذرد مردم به انتخابات بی علاقه گردیده و هیچ کسی، هیچ اعتمادی به برگزاری انتخابات ندارند.

ساختار دموکراتیک محصول آگاهی های ملی و توافق جمعی و مدنی مردم است، که با

گذر از مراحل دشوار سیاسی و تاریخی، به توافق جمعی برای ایجاد حکومت دموکراتیک،

به طور طبیعی، در یک مرحله ای زندگی تاریخی خود رسیده است. جوهر اصلی یک حکومت

دموکراتیک، نقش مردم و تاثیر احزاب سیاسی است که از طریق پروسه «انتخابات» عینیت

می یابد.

